

**INVENTARISATIE
&
BEOORDELING
NATUURWAARDEN
PLANGEBIED KRUIJT
TE TUIL**

Colofon

Dit rapport is in opdracht van Chr. van Arnhem en zonen bv opgesteld en per email en separaat per post aangeboden op 10 juni 2005. Op 25 mei is een concept-rapport opgeleverd en op 6 juni besproken met de heer R. van Arnhem.

Inleiding

Chr. van Arnhem en zonen bv. heeft opdracht verstrekt voor een inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden voor de locatie Kruijt te Tuil, gemeente Neerijnen (opdracht per email met datum 9 mei 2005). Chr. van Arnhem en zonen bv. heeft bouwplannen ontwikkeld voor deze locatie, namelijk nieuwbouw van woningen. Hieronder is beoordeeld of voor uitvoering van de plannen natuurwaarden extra maatregelen of ontheffingen nodig zijn op grond van de Flora- en faunawet en de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Ligging

Het plangebied ligt aan de rand van het dorp Tuil, gemeente Neerijnen, bijna tegen de winterdijk aan. Het plangebied grenst aan de Langstraat en de Melssingdreef en ligt op de topografische kaart binnen de amersfoortcoördinaat 144-425. Het plangebied ligt vlak langs de winterdijk die grenst aan een uiterwaard –de Kerkewaard- langs de Waal. Overigens grenst het gebied aan straten en bebouwing met voornamelijk vrij staande huizen met daar tussen veel groene ruimte. Vergelijk ook bijlage 1.

Vraag

De volgende vragen zijn op verzoek van opdrachtgever in onderhavig rapport behandeld:

1. Inzicht in de noodzaak van ontheffing ex. Art. 75 Flora- en faunawet.
2. Daartoe: inventarisatie natuurwaarden middels een bureauonderzoek en een veldonderzoek.
3. Beoordeling locatie in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn.

Werkwijze

1. Bureauonderzoek

De volgende punten zijn onderdeel van het bureau-onderzoek:

- een quick scan bij het natuurloket;
- beoordeling effecten met gegevens van het ministerie van LNV voor naastliggende Europese Habitat- en Vogelrichtlijngebieden;
- een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde soorten.

Dit laatste is gebeurd op basis van informatie van verspreidingsatlassen van soortgroepen (zie literatuurlijst) en op basis van omgevingsfactoren. Voor dit laatste is gebruik gemaakt van veldervaring/terreinkennis en van informatie over de omgeving (landschapstypen, soorten, bodem en water) bij opdrachtnemer en topografische kaarten. De meest recente lijsten met beschermde soorten en hun beschermde status van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij zijn gebruikt om te beoordelen of ontheffing of speciale maatregelen noodzakelijk zijn. Tijdens het bureauonderzoek en tijdens het veldonderzoek is deze lijst als uitgangspunt genomen.

2. Terreinbezoek

Op 9 's avonds en op 20 mei in de middag zijn terreinbezoeken gebracht aan het plangebied Kruijt te Tuil en is de omgeving verkend. Het was op beide momenten droog en redelijk tot goed weer. Op grond hiervan is een voldoende goed beeld verkregen van de situatie en de kans dat beschermde soorten voorkomen. Met name is gelet op voorkomen van broedvogels, beschermde planten, amfibieën. Omdat de inventarisatie een momentopname betreft is voor soorten uit overige soortgroepen vooral gelet op habitatkenmerken om in te schatten of niet waargenomen beschermde soorten toch in het plangebied kunnen voorkomen.

3. Beoordelen staat van instandhouding en beschermde status gevonden habitats en soorten

De beschermde status en de staat van instandhouding zijn voor de verwachte soorten kort beschreven. Eén en ander is van belang in geval van een ontheffingsaanvraag.

4. Conclusies ten aanzien wettelijke verplichtingen

Voor de gevonden soorten is beschreven in welke situatie ontheffing nodig is en welke argumenten dan een rol kunnen spelen.

5. Aanbevelingen aan de opdrachtgever

De rapportage sluit af met aanbevelingen om schade aan beschermde soorten te voorkomen en om problemen tijdens de verdere planrealisatie te voorkomen.

Beknopte beschrijving plannen voor het plangebied Kruijt te Tuil

Het plangebied is een voormalige tuinbouwlocatie met een kas, een waterbasin en wat opstallen en begrensd door twee stukken sloot en bossages. Binnen het plangebied valt nog een stuk weiland. Een deel van de kas is nog in actief gebruik, het andere deel inmiddels niet meer. Het terrein om de kas is grotendeels braakliggende grond, tot voor kort in gebruik voor tuinbouw en deels grasland (paardeweijs) met droogvallende sloot.

De plannen behelzen sanering van de opstallen en het waterbasin, het bouwrijp maken van het terrein en vervolgens neerzetten van circa 22 wooneenheden.

Beschrijving uitkomsten bureauonderzoek

Bij het natuurloket is direct kwalitatieve informatie beschikbaar op het niveau van kilometerhokken. Het kilometerhok is slecht onderzocht behalve voor vaatplanten, die goed zijn onderzocht. Voor het betreffende kilometerhok 144-425, zijn geen beschermde vaatplanten gevonden, zijn wel 2 beschermde broedvogels vastgesteld en is één onder de Flora- en faunawet beschermde amfibieënsoort vastgesteld (vergelijk tabel 1). Er zijn veel watervogels (= niet broedvogels) gevonden, maar overigens zijn geen soorten vermeld/gevonden die beschermd zijn onder de Habitat- en Vogelrichtlijn. Te verwachten zijn enkele algemene soorten broedvogels van tuinen en parken, watervogels (niet-broedvogels) zijn niet te verwachten. Vaatplanten zijn in het km-hok goed onderzocht en er is één beschermde soort gevonden, hoogst waarschijnlijk in de uiterwaard. Wellicht wordt de sloot gebruikt door amfibieën, zoals een enkele middelste groene kikker. Vlinders: te verwachten zijn algemene, niet beschermde soorten. In het plangebied komen ongetwijfeld enkele algemene muizensoorten voor zoals bosmuis, bosspitsmuis naast wellicht veldmuis en huismuis. Voor deze en ook voor overige soortgroepen geldt: het veldonderzoek moet uitsluitsel geven over het voorkomen van andere soorten.

Tabel 1 Beschermde soorten gevonden in kilometerhok 144-425

Soortgroep	FF	H/V	RL	Volledigheid	Actualiteit
Vaatplanten	1			goed	1/1/90-1/10/01
Mossen				slecht	1/1/80-1/8/03
Korstmossen				niet onderzocht	1/1/80-1/8/03
Paddestoelen				niet onderzocht	1/1/75-1/1/03
Zoogdieren				niet onderzocht	1/1/90-1/1/03
Broedvogels	2 / -			slecht	1/1/90-1/1/02
Watervogels	42	31		goed	'90/'91 -'01/'02
Reptielen				niet onderzocht	1/1/85-1/1/03
Amfibieën	1 / -			slecht	1/1/85-1/1/03
Vissen				niet onderzocht	1/1/85-1/1/03
Dagvlinders				redelijk	1/1/92-1/4/03
Nachtvvlinders				niet onderzocht	1/1/80-1/1/03
Libellen				matig	1/1/90-1/1/03
Sprinkhanen				niet onderzocht	1/1/90-1/1/03
Overige ongewervelden				niet onderzocht	1/1/90-1/1/03

FF = soort beschermd onder de Flora- en faunawet

H/V = soort beschermd onder Habitat- en Vogelrichtlijn

RL = soort komt voor op Rode Lijst van betreffende soortgroep

Volledigheid = volledigheid van de veldgegevens

Het terrein is niet door de provincie aangemeld als “beschermde leefomgeving”, een mogelijkheid die de Flora- en faunawet biedt voor provincies om speciale situaties, zoals bijvoorbeeld vleermuiswinterverblijfplaatsen, beschermd te verklaren.

Conclusie: de plannen hoeven geen rekening te houden met de eisen van een beschermde leefomgeving.

Het projectgebied ligt wel in de nabijheid van een Habitat- en een Vogelrichtlijngebieden (VHR-gebieden). De dichtstbijzijnde gebieden zijn het Habitatrichtlijngebied “Rijswaard en Kil van Hurwenen” langs de Waal (code: NL2003041; gemeenten Maasdriel, Neerijnen en Zaltbommel) en het Vogelrichtlijngebied “Waal” (code

NL2000011; uiterwaarden tussen Nijmegen en Waardenburg). Het habitatrichtlijngebied kwalificeert voor de habitattypen “uiterwaarden met strangen”, “wilgenbossen” en “belangrijke schrale hooilanden” en voor de Kamsalamander. Het Vogelrichtlijngebied kwalificeert voor de soorten: Fuut, Aalscholver, Kleine Zilverreiger, Kleine Zwaan, Kogans, Grauwe Gans, Brandgans, Smient, Krakeend, Pijlstaart, Slobeend, Tafeleend, Kuifeend, Nonnetje, Slechtvalk, Porseleinhoen, Kwartelkoning, Meerkoet, Kievit, Grutto, Wulp. Dit zijn met name overwinterende soorten die allemaal gebonden zijn aan het leefgebied in de uiterwaarden. Geen van de kwalificerende soorten of habitats is in het plangebied te verwachten. Voor de Kamsalamander is dat tijdens het veldonderzoek nog extra gecheckt.

Conclusie: De plannen hebben noch direct noch indirect via externe werking effect op de soorten en habitats waarvoor de Vogelrichtlijngebieden of de Habitatrichtlijngebieden in de omgeving zijn aangewezen.

Van de overige (strikt) beschermde soorten vogels, zoogdieren, reptielen, dagvlinders, libellen, vissen, vaatplanten, mieren, slakken, kevers, tweekleppigen, kreeftachtigen is aanwezigheid in het plangebied minder waarschijnlijk gezien hun eisen aan leefgebied en hun verspreidingspatroon in Nederland.

Conclusie: Het bureauonderzoek levert op dat er mogelijk (strikt) beschermde soorten voorkomen (muizen, vleermuizen, broedvogels en wellicht amfibieën). Het veldonderzoek (zie hieronder) moest uitsluitend geven over de daadwerkelijke aanwezigheid en de risico's voor verdere planontwikkeling.

Resultaten veldonderzoek

De aard van het terrein en de ligging leiden tot de verwachting dat het terrein niet wordt gebruikt als kraamgebied voor vleermuizen, er zijn geen aanwijzingen om te veronderstellen dat de oude gebouwen gebruikt worden voor overwintering en er zijn geen aanwijzingen dat vleermuizen de gebouwen af en toe gebruiken als slaapplek. Wel wordt het plangebied sporadisch benut als foerageergebied door vleermuizen: vermoedelijk gewone dwergvleermuis en eventueel laatvlieger. Tijdens en na realisatie van de plannen zal deze foerageerfunctie niet wezenlijk veranderen, overigens is er in de omgeving ruim beschikking over beter foerageergebied zodat geen (significant) effect te verwachten is op de foerageermogelijkheden van deze vleermuissoorten. Andere zoogdiersoorten die te verwachten zijn (bosmuis, bosspitsmuis, egel, veldmuis), zijn algemeen.

Het terrein dient voor enkele algemene vogels als broedgebied. In ieder geval spreeuw, merel, tuinfluiter, zwartkop, roodborst, vink, winterkoning, heggemus en huismussen zijn tijdens het veldonderzoek waargenomen met broedinactief gedrag. Broedplaatsen voor roofvogels, uilen, spechten en andere grotere holenbroeders konden worden uitgesloten. De gevonden broedvogelsoorten broeden grotendeels langs de randen van het plangebied, wat betekent: niet in het plangebied. Alleen een spreeuw is broedend waargenomen in het plangebied en mogelijk dat in de struikjes langs het waterbasin nog een soort broedt als vink of merel. Vanwege de aanwezigheid van een sloot en een waterbasin is de kans op amfibieën en wellicht beschermde macrofauna extra goed onderzocht. Er zijn twee middelste groene kikkers waargenomen, beschermde macrofauna kon niet worden vastgesteld en is ook niet te verwachten. Overigens blijkt uit navraag bij omwonenden dat de sloot jaarlijks droogvalt uiterlijk in juni. Dit maakt hem ongeschikt als permanent habitat voor macrofauna en amfibieën, waaronder de Kamsalamander. Nergens in de sloot zijn sporen aangetroffen van voortplanting door kikkers of padden. De sloot door het plangebied maakt sowieso een zuurstafarme indruk, plantengroei ontbreekt vrijwel in het water op wat Rietgras na.

Er zijn op het terrein geen beschermde planten aangetroffen. De soorten die zijn aangetroffen betreffen met name soorten van verstoorde en ruderaire terreinen: zoals Herik, Schijnkamille, Koolzaad, Teunisbloem, Melganzenvoet, Klein Kaasjeskruid, Bijvoet en Brandnetel.

Tijdens het veldbezoek zijn enkele (vijf) individuen aangetroffen van het klein geaderd witje in de niet meer gebruikte kas.

Overigens is de situatie zodanig dat geen andere beschermde planten of dieren worden verwacht.

Conclusie: In het gebied komen enkele beschermde soorten voor die moeten worden beoordeeld op grond van de Flora- en faunawet.

Beoordeling natuurwaarden

Het projectgebied bevat enkele beschermde soorten maar er zijn geen soorten gevonden, met uitzondering van broedvogels, waarvoor extra maatregelen op basis van de Flora- en faunawet noodzakelijk zijn. Enkele soorten muizen komen (mogelijk) in het plangebied voor. Ze zijn weliswaar beschermd, maar behoeven op basis van de recente verruiming van de vrijstellingen ex artikel 75 voor “ruimtelijke ontwikkelingen” geen ontheffingen. De vogels, die binnen het plangebied broeden en foerageren, zijn alle algemeen maar wel volledig beschermd. Eieren, nesten of jongen kunnen door de plannen op een enkele plaats worden verstoord. Daarom moet op grond van de Flora- en faunawet bij de verdere planontwikkeling rekening worden gehouden met het broedseizoen. De

voorgenomen plannen zullen bij realisatie voor geen van de broedvogelsoorten (significante) effecten hebben op de staat van instandhouding in Nederland of hun regionale of zelfs hun lokale verspreiding.

Hoewel de beschermde middelste groene kikker in het plangebied is waargenomen zijn geen ontheffingen vereist gezien de recente verruiming van de vrijstellingen ex artikel 75 F&F-wet.

Voor vleermuizen is geen effect van de plannen op de soorten en hun leefgebied voorzien. Voor enkele algemene muizensoorten en mogelijk de egel wel: daar kan sprake zijn van vernietiging van individuele leefgebiedjes en mogelijk doden van individuele muizen en egels. Echter de beschermingsstatus is zodanig dat voor geen van deze soorten een ontheffing ex artikel 75 vereist is.

Het Klein geaderd witje is algemeen, niet bedreigd en niet specifiek beschermd.

Voor geen van deze soorten komt de gunstige staat van instandhouding in gevaar.

Conclusie: De realisatie van de projectplannen leidt niet tot (significante) effecten op de gunstige staat van instandhouding in Nederland noch op de (regionale) verspreiding van de gevonden of verwachte beschermde soorten. Wel kan uitvoering van de plannen effect hebben op voortbestaan van individuele zoogdieren en middelste groene kikkers. Enkele vogelsoorten die in het terrein broeden kunnen worden verstoord en daarvoor is geen ontheffing mogelijk. Er dient dus rekening gehouden te worden met het broedseizoen.

Conclusies ex. Art. 75 Flora- en faunawet en Vogel- en Habitatrichtlijn

In het projectgebied zijn soorten te verwachten die in het kader van de Flora- en faunawet zijn beschermd: enkele algemene broedvogels en zoogdieren en de middelste groene kikker. De conclusie hierboven is echter dat de beschermde status van deze soorten (behalve de broedvogels) zodanig is dat *geen* extra maatregelen in het kader van Flora- en Faunawet vereist zijn: bijvoorbeeld verstoring van de bosmuis of de veldmuis is vrijgesteld van ontheffing in geval van "ruimtelijke ontwikkelingen." Met de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden in de omgeving is geen enkele directe of indirecte relatie vastgesteld zodat geen rekening gehouden hoeft te worden met de wettelijke bepalingen van deze richtlijnen in het plangebied.

Conclusie: Het is op grond van bovenstaande gegevens niet nodig ontheffing aan te vragen onder de Natuurbeschermingswet wegens Vogel- en Habitatrichtlijn en eveneens niet ex artikel 75 Flora- en faunawet. Broedvogels en hun nesten en eieren en jongen zijn strikt beschermd en ontheffing is niet mogelijk. In dit geval dient met de planning van werkzaamheden er voor gezorgd te worden dat geen verstoring of vernietiging plaatsvindt.

Voor de enkele voorkomende zoogdiersoorten en de middelste groene kikkers die mogelijk worden verstoord, is geen ontheffing vereist.

Wel geldt het voorzorgsbeginsel van de Flora- en faunawet en dat vereist dat voor en tijdens eventuele werkzaamheden zorgvuldigheid moet worden betracht voor de beschermde soorten en hun leefomgeving.

Aanbevelingen

Om te voorkomen dat met het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden strijdig wordt gehandeld met de Flora- en faunawet, wordt aanbevolen de acties te ondernemen zoals deze in de volgende subparagrafen zijn omschreven:

Nader onderzoek

Nader onderzoek wordt niet nodig geacht. Wel verdient het aanbeveling voor aanvang van werkzaamheden alert te zijn op beschermde soorten zoals hierboven genoemd, met name middelste groene kikker en broedvogels.

Beperken van schade

Het verdient aanbeveling om te zorgen dat geen broedende vogels, hun nesten, eieren of jongen worden verstoord. Daartoe wordt aanbevolen om de werkzaamheden buiten het broedseizoen te plannen. Indien dat niet mogelijk is, dient men buiten het broedseizoen en voor de werkzaamheden starten mogelijke broedlocaties voor vogels op te ruimen, kort te maaien of anderszins ongeschikt te maken en te houden. Dat betreft: de hoog opschietende vegetatie rondom het waterbasin (meidoorns, wilgjes) en de sloot (gras en Rietgras met name), het stenen schuurtje met pannendak direct na het toegangshek aan de Langstraat en zonodig overige struiken en bomen op het terrein die uiteindelijk toch zullen worden opgeruimd. Als dat zorgvuldig gebeurt is het terrein ongeschikt voor broedende vogels en hun nesten en is de planning van werkzaamheden daarna niet meer afhankelijk van het broedseizoen.

Om recht te doen aan het voorzorgsbeginsel in de Flora- en Faunawet wordt aanbevolen om de uitvoerders voor aanvang van de werkzaamheden een instructie te geven om onnodige verstoring van nog aanwezige middelste groene kikkers, egels en dergelijke te voorkomen. Eventueel kan aanvullend de sloot als die is drooggefallen zo worden ingericht dat hij niet meer met water volloopt en ongeschikt wordt als (tijdelijk) leefgebied. Het waterbasin kan het beste leeg gemaakt worden zodra deze niet meer in gebruik is voor de kas. Wel dient men

rekening te houden met het voortplantingsseizoen van de kikkers, dus bij voorkeur na de zomer, in de herfst of winter.

Het verdient aanbeveling om tijdens werkzaamheden met name in het voorjaar (begin maart tot medio juni) extra alert te zijn op broedvogels, egels en amfibieën.

Beperkingen

Het onderzoek van flora en fauna in relatie tot Flora- en faunawet en Habitat- en Vogelrichtlijn moet worden gezien als een momentopname aangevuld met een deskundigenoordeel. Het is niet uit te sluiten dat ondanks de zorgvuldigheid van het onderzoek onverwacht beschermde soorten blijken voor te komen. Door het bureauonderzoek aan te vullen met twee veldbezoeken is geprobeerd de risico's op verrassingen uit te sluiten.

Literatuurlijst

- Verspreidingsatlassen voor vleermuizen en voor overige zoogdieren, reptielen en amfibieën, libellen en dagvlinders, vogels, planten, macrofauna.
- www.minlnv.nl
- www.natuurloket.nl
- Brochure "Ondernemen en de Flora- en faunawet" van het ministerie van LNV
- Toelichting op de tabellen van beschermde soorten voor ontheffingverlening ex art. 75 en vrijstellingen conform AMvB artikel 75 van het ministerie van LNV.
- Driessen, R. & K. Kuitert. 2003. Werk beter plannen met de natuurkalender. Tuin & Landschap (3) 2003.

Bijlage 1 - Ligging plangebied Kruijt te Tuil, gemeente Neerijnen

